

TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

Matematika va ta'limda axborot texnologiyalari kafedrası

“TA’LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARI RESURSLARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI”

**mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari to'plami**

2023-yil 30-may Toshkent, O'zbekiston

Toshkent – 2023

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

**“TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY AXBOROT
TEXNOLOGIYALARI RESURSLARIDAN
FOYDALANISH ISTIQBOLLARI”**

respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya

(2023-yil 30-may, Toshkent, O'zbekiston)

**ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ
ИНФОРМАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ
РЕСУРСОВ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ**

республиканская научно-практическая конференция

(30 мая 2023 года, Ташкент, Узбекистан)

**PROSPECTS FOR THE USE OF MODERN
INFORMATION TECHNOLOGY RESOURCES
IN THE EDUCATION SYSTEM**

republican scientific-practical conference

(May 30, 2023, Tashkent, Uzbekistan)

muhokama qilish uchun boshqa vaqtni belgilashi yoki uni hal qilish uchun yangi dars rejasini yoki topshirig'ini tuzishi mumkin.

Mavzuning eng qiyin nuqtasi	
	_____

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Armbruster, P., Patel, M., Johnson, E., & Weiss, M. (2009). Active learning and student-centered pedagogy improve student attitudes and performance in introductory biology. *CBE Life Sciences Education*, 8(3), 203–213. <https://doi.org/10.1187/cbe.09-03-0025>.
2. Berkling, K., & Zundel, A. (2015). Change Management: Overcoming the Challenges of Introducing Self-Driven Learning. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, 5(4), 38–46. <https://www.learntechlib.org/p/207352/>.
3. Borrego, M., Cutler, S., Prince, M., Henderson, C., & Froyd, J. E. (2013). Fidelity of implementation of research-based instructional strategies (RBIS) in engineering science courses. *Journal of Engineering Education*, 102(3), 394–425. <https://doi.org/10.1002/jee.20020>.

TA'LIM TIZIMIDA CHAT GPT

Mexmonov Rustamxon Yusuf-ug'li – Nizomiy
nomidagi TDPU

Bizning bugungi shiddat bilan riojlanayotgan jamiyatimizda kimnidir ajablantirish, hayratlantirish juda mushkul ish bo'lib bormoqda. Chunki ilm-fan, texnika va texnologiya sohasida yangiliklar shunchalik ko'pki, ularni barchasini nafaqat o'rganish, bali tanishib chiqishning o'zi ham imonsiz belib bormoqda. Lekin OpenAI kompaniyasi 2022-yil noyabr oyi oxirida neyrotarmoqlarga asoslangan ChatGPT matnli sun'iy tafakkur chatini tashkil qildi. Ushbu chat juda katta tezlikda ommalashib, mashhurlikka erishdi. Chuni u xuddi insondek fikrlashi, fikrlar ketma-ketligini mustaqil tuzishi, barcha fan-sohalarga tegishli matnlarni o'qish, tushunish, fikrlash va yozishga qodir. Bundan tashqari har qanday mantli topshiriqlarni a'lo darajada bajarib kelmoqda.

Ushbu neyrotarmoq yaratilganidan bir necha kun o'tgach, chatbot dunyo bo'yicha bepul insho yozish, test topshirish vositasi sifatida keng qoralandi, bu topshiriqlarni bajarishni juda osonlashtirdi. Masalan, Los Angeles Unified, AQShning ikkinchi yirik maktab okrugi, darhol maktablar tarmog'idan OpenAI veb-saytiga kirishni to'sib qo'ydi. Tez orada boshqalar qo'shildi. Yanvar oyiga qadar ingliz tilida so'zlashadigan dunyodagi maktablari dasturiy ta'minotni taqiqlashni boshladilar. Ular "Ushbu vosita savollarga tez va oson javob bera oladigan bo'lsa-da,

u akademik va umrbod muvaffaqiyat uchun zarur bo'lgan tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirmaydi", degan fikrni bildirmoqdalar.

Ta'lim sohasidagi bu dastlabki vahima tushunarli. Veb-ilova orqali ommaga taqdim etiladigan ChatGPT savollarga javob berishi va neyrotarmoqlar nazariyasidan tortib Shekspirgacha so'ralgan deyarli har qanday mavzuda bir necha ming so'zdan iborat silliq, yaxshi tuzilgan matn bloklarini yaratishi mumkin. U yaratgan har bir insho noyobdir, hatto unga yana bir xil ko'rsatma berilsa ham va uning muallifligini aniqlash hozircha (amalda) imkonsizdir.

Ilg'or chatbotlar darslarni yanada interaktiv qiladigan, talabalarning media savodxonligini o'rgatadigan, shaxsiylashtirilgan dars rejalarini tuzadigan, o'qituvchilarning administratorga vaqtini tejaydigan va boshqa kuchli sinf yordamchilari sifatida ishlatilishi mumkin.

AQShdagi barcha o'rta maktab o'quvchilarining yarmi foydalanadigan raqamli flesh-kartalar va amaliyotni baholashni amalga oshiradigan Duolingo va Quizlet kabi ta'lim texnologiyalari kompaniyalari allaqachon OpenAI chatbotini o'z ilovalariga birlashtirgan va OpenAI o'qituvchilar bilan Chatgptning maktablardagi potentsial ta'siri haqida ma'lumot olish uchun ishladi. Kompaniyaning ta'kidlashicha, u chatbot tomonidan yozilgan matnni aniqlash uchun bepul vositani ishlab chiqqanida o'qituvchilarga murojaat qilgan (garchi uning aniqligi cheklangan bo'lsa ham).

"Biz ta'lim siyosati bo'yicha mutaxassislar yangi texnologiyalardan foydalanishda o'z hududlari va maktablari uchun nima yaxshiroq ishlashini hal qilishlari kerak, deb hisoblaymiz", deydi OpenAI vakili Niko Feliks. "Biz butun dunyo bo'ylab o'qituvchilar bilan ChatGPT imkoniyatlarini xabardor qilish uchun jalb qilmoqdamiz. Bu muhim suhbat bo'lib, ular sun'iy intellektning potentsial foydalari va noto'g'ri ishlatilishidan xabardor bo'lishlari va shuning uchun uni o'z sinflarida qanday qo'llashlari mumkinligini tushunishlari kerak."

Ammo o'qituvchilar shu tarzda yangilik qilishlari uchun vaqt va mablag' kerak bo'ladi. Ko'pchilik chatbotlar taqdim etishi mumkin bo'lgan har qanday imkoniyatlardan foydalanish uchun juda ko'p ishlagan, kam ta'minlangan va qat'iy ishlash ko'rsatkichlariga ega.

Ushbu neyrotarmoqning o'ziga xos tomonlaridan yana biri shundaki, agar ushbu tarmoqda mavjud bo'lmagan ma'lumotni kiritsangiz, u ma'lumot yo'qligini, agar sizda mavjud bo'lsa, uni iritishingizni so'raydi. Agar siz shu ma'lumotlarni kiritsangiz va keyinchalik ushbu ma'lumotlarni so'rasangiz, sizga ushbu ma'lumotlarni sun'iy tafakkur orqali qayta ishlagan holda taqdim etadi. Bu esa tarmoq o'zini o'zi to'ldirib, rivojlantirib borishini bildiradi.

Bundan buyon nafaqat ta'lim tizimi, balki iqtisodiyot, boshqaruv, xavfsizlik, qurilish, savdo, tibbiyot va boshqa barcha sohalar o'z faoliyatini Chat GPT bilan bog'lash ustida ishlar boshlab yuborilgan. 2023 yil may oyi o'rtalarida Microsoft Windows 11 operatsion tizimida ishlovchi Windows Copilot aqlli yordamchi funksiyasini ishga tushirganini e'lon qildi. Bunda ushbu xizmat foydalanuvchiga Chat GPT va boshqa neyrotarmoqlar bilan integratsiyalashgan holda operatsion tizim va kompyuterni boshqarish, kompyuter bilan muloqot qilish imkonini beradi.

Agar ChatGPT shu tariqa rivojlanib, barcha fanlar va sohalarni o'zida umumlashtirib boraversa, u pedagogikani, metodikalarni ham o'zlashtirib borishiga, uni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishini taxmin qilish mumkin degan xulosani beradi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, Chat GPT ta'limni o'zgartiradi, rivojlanishiga hissa qo'shadi, uni yo'q qilmaydi. Ya'ni, bugungi kunda fanlar integratsiyasi muammolariga yechim sifatida qarash mumkin bo'ladigan vosita sifatida qarash mumkin.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Мамараджабов М.Э. (2022). Технологии цифровой дидактики. Европейский международный журнал междисциплинарных исследований и управленческих исследований , 2 (04), 78–84.
2. Rustamxon Yusuf ug'li Mexmonov. Digital Intellectual Educational Resources and Their Classification. Journal of Pedagogical Inventions and Practices. 2023, № 20, 36-42.

N.G'. To'ychiyeva, D.A. Xoliqov	
TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT VA RAQAMLI RESURSLARDAN FOYDALANISHNING MAMLAKATGA IQTISODIY TA'SIRI	75
Х.Х. Ботиров	
РАҚОБАТ ФУНКЦИЯЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ _____ЎЗИГА ХУСУСИЯТЛАРИ.....	77
Ye.O. Uralov, Sh. Minleva	
BOSHLANG'ICH SINIF TABIATSHUNOSLIK DARSLARIDA SHARQ ALLOMALARINING ILMIY MEROSIDAN FOYDALANISHDA ZAMONAVIY AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARI TA'SIRI.....	79
A.X. Maxmudov	
RAQAMLI MAKTABDA TA'LIM TARBIYA JARAYONING METODOLOGIK XUSUSIYATLARI	81
Х.К. Ишмуратов	
МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ ЗАМОНАВИЙ КОМПЬЮТЕР ТЕХНОЛОГИЯ- ЛАРИ БИЛАН БОГЛАШ.....	83
Б.З. Тўраев	
ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ ЎҚУВ ФАОЛИЯТИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН ТИЗИМИ.....	85
M.M. Xoliqov, Sh.N. Nasirova, D.E. Jo'rayeva	
COMPUTER ANIMATION IS A TOOL FOR DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS	88
T.T. Алиев	
“АҚЛИИ ШАҲАР” ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ-ИНСОН ВА УНИНГ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА.....	89
M.A. Fayzullaeva	
THE ROLE OF COMPUTERS IN LANGUAGE TEACHING	92
M.R. Fayziyeva	
UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA DARSLARNI TASHKIL ETISHDA FAOL TA'LIM STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	95
R.Yu. Mexmonov	
TA'LIM TIZIMIDA CHAT GPT.....	97
B.S. Abdullayeva, F.S. Shayunusova	
TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING QULAYLIGI VA SAMARADORLIGI.	99
M. Abdulatibov	
DASTURLASH TEKNOLOGIYALARINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	101
G.I. Ikromova, Z.A. Ismatov	
TA'LIM JARAYONLARI UCHUN ONLINE TEST YARATUVCHI DASTURLAR	103
X.A. Marqayev	
KOMPYUTER MODELASHTIRISH JARAYONI BOSQICHLARI.....	106